

EESTI KEELE KUI TEISE KEELE RIIGIEKSAM

II VIHIK

26. aprill 2004

II OSA. KUULAMINE

AEG:40 MINUTIT
4 ÜLESANNET

Esimene ülesanne

Küsimused 1–5. Kuulake teksti ja tehke märges ✓ Teie arvates sobiva vastuse (A, B või C) juures olevasse ruutu. Vastake küsimustele kuulatud teksti põhjal.

1. Te kuulete katkendit vestlusest.

Miks kartis neiu kirjandi tulemuse pärast?

A	☐	Kirjandi teemad olid rasked.
B	☐	Kirjutamiseks oli vähe aega.
C	☐	Ta kartis, et kirjand ei vasta teemale.

2. Te kuulete katkendit intervjuust koolidirektoriga.

Mida peab direktor probleemiks?

A	☐	Õpilased ei pea kinni koolis kehtivatest reeglitest.
B	☐	Õpilased saadavad tundide ajal tekstisõnumeid.
C	☐	Nooremalt õpilastelt röövitakse telefone.

3. Te kuulete asjatundja arvamust.

Mida arvab kõneleja arvutimängude ostmisest?

A	☐	Arvutimängude ostmisega pole mõtet kiirustada.
B	☐	Osta tuleks neid mängu, millest on juttu arvutiajakirjades.
C	☐	Arvutimänge on odavam osta internetist.

4. Te kuulete lõiku uudistest.

Miks on inimesed uuest laevaliinist huvitatud?

A	☐	Soome ja Venemaa vahel puudus laevaühendus.
B	☐	Laevad hakkavad Helsingist väljuma iga päev.
C	☐	Uuele liinile tulevad palju mugavamad laevad.

**5. Te kuulete kutsekoolilõpetaja arvamust.
Mis meeldis noormehele koolis kõige rohkem?**

A	☐	Õppimise kõrvalt oli võimalik ka töötada.
B	☐	Lisaks erialaainetele õpiti kirjandust ja matemaatikat.
C	☐	Koolis tuli käia vaid kaks ja pool aastat.

Teine ülesanne

Küsimused 6–10. Kuulake vestlust ja tehke märke ✓ sellesse ruutu, mis paikneb Teie arvates lause lõpetamiseks sobiva jätku (A, B või C) juures. Vastake küsimustele kuuldud teksti põhjal.

6. Tanelile ei meeldinud vanas töökohas, sest

A	☐	suhelda tuli liiga paljude inimestega.
B	☐	kellast kellani töö tundus talle igav.
C	☐	täita tuli liiga erinevaid ülesandeid.

7. Uue kodukandi, Ida-Virumaa kohta ütleb Tanel, et

A	☐	siin elavad rikkad ettevõtjad.
B	☐	üle 3–5 aasta ta Kohtla-Järvel ilmselt ei ela.
C	☐	see maakond saab kunagi jõukaks.

8. Mujal Eestis elavad inimesed

A	☐	tunnevad Ida-Virumaad sama hästi kui teisi Eesti piirkondi.
B	☐	suhtuvad Ida-Virumaasse sageli eelarvamuslikult.
C	☐	teavad Ida-Virumaad ajalehtedes avaldatud reklaami järgi.

9. Suured tehased on

A	☐	mujal maailmas üsna samasugused kui meil.
B	☐	igal pool ühtmoodi koledad.
C	☐	mõnes kohas hästi erksat värvi.

10. Tööinimeste kohta mõtleb Tanel, et

A	☐	Tallinnas olid nad sõbralikumad.
B	☐	neil pole elus keerulisi probleeme.
C	☐	nende oskused ja teadmised on tasemel.

Kolmas ülesanne

Küsimused 11–15. Kuulake vestlust ja kirjutage lünka sobiv sõna (arvu võib kirjutada ka numbri(te)ga). Vastake küsimustele kuuldud teksti põhjal.

11. Itaalia noortelaagris ei olnud ühtki .....
12. Rubenil oli raske harjuda sellega, et Eestis on inimesed väga .....
13. Eesti linnades meeldisid Rubenile vanad ..... ja pargid.
14. Õpilasvahetuse ajal muutub inimene Rubeni arvates .....
15. Oma tulevase teenistuse kavatseb Ruben kasutada .....

Neljas ülesanne

Küsimused 16–20. Kuulake monoloogi ja otsustage, kas väide on õige või vale. Tehke märke ✓ vastavasse lahtrisse A või B. Vastake küsimustele kuuldud teksti põhjal.

		õige A	vale B
16.	Peod hakkavad noortekeskuses toimuma üks kord kuus.		
17.	Noortekeskuse pidudele võivad tulla kõik, kes soovivad.		
18.	Ekstreemspordi <i>show</i> 'l esinemiseks peab ennast nädal varem kirja panema.		
19.	Ürituse ajal peavad noortekeskuses korda turvafirma töötajad.		
20.	Preemiareisi saaja valitakse parimate tantsijate seast.		

Esimene ülesanne

Küsimused 1–5. Lugege artiklit ja artiklile järgnevaid väiteid. Iga tekstilõigu (1–5) kohta on esitatud kolm väidet. Otsustage iga lõigu puhul, milline väide (A, B või C) annab edasi loetud lõigu sisu. Tehke märge ✓ Teie arvates sobiva väite ees olevasse ruutu.

Näidis on tähistatud 0-ga.

HOKIHASART NAKATAB KOOLIPOISSE**0.**

Annemõisa hokiplatsil toimub Tartu koolide hokiturniiri finaalmäng. Vastamisi on Slaavi ja Miina Härma gümnaasium. Slaavi kooli poisid on kümne väravaga ees ja püüavad oma väravat mängu lõpuni puhtana hoida. Litter on kandunud sinistes särkides Slaavi gümnaasiumi poiste värava alla.

Sinises särkis kaitsja püüab litrit kaugemale lüüa, Härma kooli poiss Oliver Kaasik seab hokikepi litri tee ette. Litter pörkab vastu keppi, sealt järsu nurga all üles ning poisile otsaette. Vaadatagi valus! Poiss aga pikali ei kuku, haarab käega peast kinni ning uisutab kaaslaste ja vastasmängijate murepilkudest saadetuna varumeeste pingi suunas.

1.

Ka mitmekordse Eesti jäähokimeistri, Tartu meeskonna Välk ründajat Gabriel Kaske vahejuhtum ei kohuta. „Kui poisil on õige hokimehe hing, siis kannatab valu ära ja tuleb platsile tagasi veel suurema hasardiga,“ ütleb ta.

„Hokis panebki tegutsema hasart, soov värav lüüa, vastastest mööda mängida.“ Just seda mängulusti ja -hasarti käib ta nautimas koolipoiste turniiridel. „Seal on näha inimeste siiras soov jäähokit mängida,“ kinnitab Gabriel. Kuidas hinnata platsil olevate 12–14-aastaste poiste taset? „Slaavi kooli poisid on ikka selgelt üle,“ tõdeb Gabriel pilku platsilt pööramata. „Vene poisid teavad, kus nad seisma peavad, nad uisutavad ja hoiavad keppi paremini.“

2.

Miks on see nii, et jäähoki on vene rahvusest noorte seas palju populaarsem kui eestlaste seas? Gabriel kinnitab, et ka eesti poiste seast leiaks võimekaid mängijaid, kuid vaja oleks eestvedajat. „Paljud eesti poisid käiksid ehk ka hokitrennis, kui mõni sõber kaasa tuleks. Eesti poistel pole võib-olla lihtsalt pealehakkamist,“ arutleb ta.

Koolidevahelise turniiri korraldanud hokiklubi Rüütel president Oleg Priimak leiab, et huvi jäähoki vastu peab alguse saama kehalise kasvatus tundidest. Ka oleks tema hinnangul vaja rohkem hokiturniire – poisid tahavad ju võistelda, omavahel mõõtu võtta. Seega saaks hokit rohkem propageerida ka praeguste võimaluste juures.

3.

„Tartus saab looduslikul jääl mängida kaks kuud, võib-olla ei näe eesti poisid seetõttu jäähokis potentsiaali,“ jätkab Gabriel. „Kindlasti aitaks hoki populaarsusele kaasa kunstjääga halli olemasolu.“

Kas ei või asi olla hoopis selles, et slaavlased on temperamentsemad kui eestlased – jäähoki on ju temperamentne mäng? Temperamendis ei saa küsimus olla, kinnitavad Kask ja Priimak justkui ühest suust.

Nad toovad näiteks soomlased: nad ju ka Põhjamaa rahvas, aga mängivad maailmatasemel jäähokit. Hoki on soomlastel ju vaata et rahvussport number üks. „Pealegi oli kaheksa meie turniiril osalenud kooli seas ju vaid kolm vene kooli,“ märgib Priimak.

4.

Järjekordne litter sahiseb Härma kooli poiste väravasse. Seis on 12:0 Slaavi gümnaasiumi kasuks. Hetk hiljem vilistab kohtunik kolm korda. Mäng on läbi. Kui poolfinaalmängu järel viskasid võitjad hokikepid kõrvale, tõstsid käed taeva poole ning lasksid lahti võiduhüüu, siis finaalmängu järel jäävad kõik korraga seisma. Ei ülevoolavaid emotsioone, ei ennastunustavat rõõmukisa.

Vaikus kestab vaid hetke. Juba plaksutavadki kaaslased koolide hokiturniiri võitnud sinistele särkidele, kes löövad lahti juubeldustantsu. Võistkonna kapten Valentin Sidorov ütleb hiljem, et omavahel nad ikka arvestasidki esikohakarikaga – käib ju tervelt pool võistkonnast jäähokitrennis.

5.

Härma kooli poisid eesotsas Oliver Kaasikuga tunnistavad, et vastased pididki neist üle olema: on ju nad käinud jäähokitrennis. Iseõppijaist Härma kooli meeskonnal polevat õiget kokkumängugi.

Väiksematele mängumeestele võõni ulatuva suure hõbedase karika saavad võitjad korraks enda kätte, seejärel läheb see graveerimisele. Tuleval aastal peab Slaavi gümnaasium tiitlit kaitsma.

„Ei, enam ei valuta,“ kinnitab Oliver Kaasik sama päeva õhtupoolikul auhindade jagamisel ööklubis XS, lükkab oma mustad käharad juuksed kõrvale ja esitleb parajalt suurt muhku vasakul kulmul.

Priit Rajalo artikli põhjal (Postimees)

0. Näidislõik

A		Üsna lühikese ajaga on Slaavi kooli poistele löödud juba kümme väravat.
B	✓	Slaavi kooli poistel sujub mäng paremini kui nende vastastel Miina Härma koolist.
C		Hoolimata litriga otsa ette saamisest ei lahku Oliver olulisel hetkel mänguplatsilt.

1. Esimene lõik

A		Koolipoisid käivad hokiturniire vaatamas siirast austusest selle spordiala vastu.
B		Vene poistel on hoki mängimiseks eestlastest tunduvalt paremad võimalused.
C		Üks õige hokimees ei hooli väikesest valust, vaid jätkab mängu veelgi hasartsemalt.

2. Teine lõik

A		Paljudel poistel tekib huvi hokimängu vastu just kehalise kasvatuses tundides.
B		Eesti poisid mängiksid rohkem hokit, kui vaid leiduks ettevõtlikkust.
C		Paremad majanduslikud võimalused aitaksid kaasa hoki propageerimisele noorte seas.

3. Kolmas lõik

A		Hoki puhul ei saa öelda, et see mäng sobib vaid temperamentsetele rahvastele.
B		Paljud eesti rahvusest poisid on nõus hokiga tegelema ainult kunstjääga hallis.
C		Jäähoki on temperamenti nõudev mäng, seetõttu ei julgegi paljud eestlased sellega tegelda.

4. Neljas lõik

A		Slaavi gümnaasiumi võistkonnale tuli turniirivõit tegelikult suure üllatusena.
B		Pärast finaalmängu on võitjad nii väsinud, et ei suuda enam oma rõõmugi välja näidata.
C		Slaavi gümnaasium arvestas juba enne finaalmängu, et nemad võidavad esikohakarika.

5. Viies lõik

A		Slaavi gümnaasiumi meeskonna võit oli kaotajate arvates igati ootuspärane.
B		Karikas oli nii suur, et mõned väiksemad mängumehed ei suutnud seda käeski hoida.
C		Pärast kaotust otsustasid Härma kooli poisid jäähokitrennis käima hakata.

Teine ülesanne

Küsimused 6–15. Lugege nelja artiklikatkendit (A–D). Tekstide järel näete väiteid (6–15). Valige, millise katkendi kohta need väited käivad. Märkige väite numbri järel valitud katkendile vastav täht (A, B, C või D). Näidis on tähistatud 0-ga.

LIHTNE JA KEERULINE SEKRETÄRITÖÖ

A	Margit on sekretär olnud veidi üle kolme aasta. Tema firma on väike, seal töötab kaheksa inimest. Lisaks tavalisele sekretäritööle, milleks on kirjade registreerimine, fakside saatmine, telefonikõnedele vastamine ja muu selline, tuleb tal täita ka palju teisi ülesandeid. Näiteks praegu on tema töökaaslastest üks haige, kolm inimest Soomes koolitusel ja ülejäänud kõik tähtsal nõupidamisel. Nii ongi ta kontoris üksi ja täidab ka teiste töötajate kohustusi. Margit leiab, et tema ametis on väga palju meeldivat ja huvitavat. Kõige toredam on tema arvates see, et kõik kolleegid on mehed, kes teda aeg-ajalt väikeste tähelepanuavaldustega meeles peavad. Ainus asi, mis Margitit häirib, on see, et tema töötasu on jäänud samaks.
B	Kristi alustas sekretärina pool aastat tagasi Tallinnas. Enne seda otsis ta tulutult tööd oma kodukandis Kesk-Eestis. Kui ta pärast konkursi edukat läbimist firmasse tööle võeti, oli ta väga õnnelik ja talle tundus, et palk, mida ta saab, on isegi liiga suur. Kristi tööülesanded olid alguses üsna lihtsad ja tavalised: tuli vastata telefonile ja keeta kohvi. Vabatahtlikult hakkas ta endale ise ülesandeid juurde otsima. Ta lõi firmas kirjade registreerimise süsteemi ja koostas töötajatele ametijuhendid. Sageli jäi Kristi ka pärast ametliku tööaja lõppu tööle. Firma juhtkonnale meeldis, et sekretär märkas ise, mida firmas korraldada annab. Ka teised töötajad olid rõõmsad, et Kristi nende töö lihtsamaks muutis. Juba mõne kuu pärast otsustas firma juhataja tõsta Kristi palga kahekordseks.
C	Maiu läks sekretäriks õppima, sest kutsekooli õppekavas olid ained, mis teda väga huvitasid. Talle meeldisid psühholoogia, lilleseade ja ilukiri. Samuti tahtis ta õppida keeli. Nüüd töötab Maiu keskmise suurusega ettevõttes. Ta leiab, et tema töö on kuiv ja igav. Tuleb lihtsalt päevad läbi niisama istuda ja telefonile vastata. Maiu arvates ei mõisteta tema asutuses sekretäritöö tegelikku olemust. Sageli tuleb ette olukordi, kus oma halb tuju valatakse sekretäri peale välja või kus mõni töötaja, kes ei viitsi oma tööülesandeid täita, annab need sekretärile teha. Maiu meelest on tema kolleegid arvamusel, et sekretär on nagu madalama klassi olevus, kelle teadmised ja oskused ei loe midagi. Maiu tunneb, et sekretäri elukutse talle ei sobi. Sügisel kavatseb ta uuesti koolipinki minna ning endale uue eriala õppida.
D	Aili, kes on juba üle viie aasta suures riigiasutuses sekretär olnud, leiab, et sekretäritöö paistab eemalt vaadates üsna lihtne. Oma kogemustest teab ta, et see nii ei ole. Sekretäri tähtsaim ülesanne on asutuse asjaajamine korras hoida. Siis sujub ka kõigi teiste töötajate töö ning suuri ootamatusi ja ebameeldivusi ei ole. Kõige raskemad on Aili jaoks need olukorrad, kus mõni kolleegidest ei suuda oma kohustusi õigeaks ajaks täita ja siis tuleb temal paljudele rahulolematutele ja isegi vihastele telefonikõnedele vastata. Aili peab oma tööd siiski väga huvitavaks ja vaheldusrikkaks. Õnneks on ka Aili otsene ülemus selline, kes oskab teda kui spetsialisti hinnata.

Millise katkendi kohta need väited käivad?

A	Margit
B	Kristi
C	Maiu
D	Aili

<i>Töökaaslased suhtuvad sekretärisse halvasti.</i>	0	C
Ebameeldiv on töökaaslaste saamatuse tõttu ärritunud klientide kõnede vastata.	6	
Tihti tuli ette sedagi, et tööpäev kujunes ametlikust pikemaks.	7	
Asutuse juhid ja töökaaslased olid väga rahul sekretäri aktiivsusega.	8	
Tööga ja kolleegidega on ta rahul, aga ka palk võiks tõusta.	9	
Sekretärina tööle asumise tõttu pidi ta elukohta vahetama.	10	
Ta arvab, et tema asutuses saadakse sekretäritöö sisust valesti aru.	11	
Kõrvaltvaatajale võib tunduda, et sekretäritöö pole kuigi keeruline.	12	
Ta on otsustanud uue eriala omandamise kasuks.	13	
Üsna pea hakkas sekretär rohkem teenima.	14	
Sekretärile meeldib, et töökaaslased talle vahetevahel tähelepanu osutavad.	15	

Kolmas ülesanne

Küsimused 16–20. Lugege artiklit, millest on välja lõigatud viis lõiku. Valige lõikude hulgast (A–F) artiklisse sobivad (üks lõik jääb üle) ja paigutage need õigesse kohta (16–20).

Näidis on tähistatud 0-ga.

TORMID LÕHUVAD EESTI LIIVARANDU

Eestit ümbritseva veepiiri pikkus on meie maa pindala ja rahvaarvu arvestades enamiku Euroopa riikidega võrreldes märkimisväärselt suur. Rannad ongi meie suuremaid rikkusi. Ilusad liivarannad on paljude inimeste lemmikpuhkepaigaks.

(0)   N

Nii mõnigi endale mere lähedale maja või suvila rajanud inimene on tugevale tormile järgnenud hommikul märganud, et tema krundi suurus on oluliselt vähenenud või et kaunid rannamännid on koos juurtega maa seest välja rebitud.

(16) _____

Miks liivarandu järjest vähemaks jääb, ei osata veel päris hästi seletada. Asja pealiskaudselt uurides leitakse sageli, et selles on süüdi inimesed ise. Mererandu uurivad teadlased väidavad siiski, et randade vähenemine on seotud kliima globaalse soojenemisega, mis meil avaldub eeskätt vähese lume ja jääkattega soojades talvedes.

(17) _____

Need tormid kutsusid esile ulatuslikke rannapurustusi kogu Eesti rannikul. Kõige rohkem said nende käes kannatada just kaunid liivarannad, seda eeskätt Saaremaal ja Pärnus.

(18) _____

Mõnikord võib ajalehtedest leida artikleid, kus rannajoone muutusi ja kahjustusi seostatakse tihenenud laevaliiklusega ning sellest tekkinud lainetusega. Tegelikult ei jõua laevade tekitatud lained meie suhteliselt madala merepõhjaga randades üldse kaldani.

(19) _____

Kuigi praegusajal määravad meie liivarandades toimuvaid muutusi eelkõige looduslikud protsessid, tuleb edaspidi tingimata arvestada ka inimtegevusega. Seegi võib pikema aja jooksul randade arengut mõjutada.

(20) _____

Valige siit sobivad lõigud!

- N** See, et meie randadega on viimastel aastakümnetel toimunud märgatavaid muutusi, on väljaspool kahtlust. Inimesed, kes on käinud aastaid järjest mõnes oma lemmikrannas puhkamas, võivad kinnitada, et rannajoon muutub seal pidevalt ja liivarand jääb aastate jooksul üha väiksemaks.
- A** Kui ilmastikuolud on halvad ja õnnetuskohal naftat ruttu kokku korjata ei õnnestu, vallutab reostus rannad kiiresti. Väga laiaulatusliku reostuse mõju on võimatu ette ennustada, kuna sellist kogemust pole meil veel õnneks olnud.
- B** Peale selle toob soojenemine meie kliimas kaasa tugevate tuulte ja tormide sagenemise. Seda ongi juba märgata. Näiteks oli üks viimaseid sagedaste tormide perioode 1999. aasta sügisel, kui Vilsandi ilmavaatlusjaam registreeris kuu aja jooksul viisteist tormipäeva.
- C** Suuremaid purustusi oli ka Tallinnas Kakumäe rannas. Tugevad tormilained lõhuvad rannajoont, lisaks sellele puhuvad tormituuled liiva randadest maismaale metsa alla. Näiteks on Pirita või Narva-Jõesuu metsaalune mõnigi kord pärast tormi liivast lausa valge olnud.
- D** Pealegi näitavad loodusvaatlused, et suured rannajoone muutused toimuvad ka neis piirkondades, kus laevaliiklust ei toimu. Seega on teadlased kindlalt veendunud, et rannajoont muudavad eelkõige just tugevad tormid ja neist põhjustatud lainetus.
- E** Randasid kahjustava inimtegevuse näiteks võib tuua seda, et mõnel pool võetakse ehituste tarbeks suurtes kogustes rannaliiva või tõmmatakse merest välja suuri kive. See aga lõhub randa, vähendades loomulikku kaitset tuulte ja tormide eest.
- F** Veelgi suurema üllatuse pakub tormijärgne rand sealsele elanikule siis, kui alles hiljuti randa ehitatud paadikuur või väike sadamakoht on nii ära kadunud, nagu poleks seda mere ääres kunagi olnudki.

Esimene ülesanne

Küsimused 1–10. Lugege artiklit. Valige teksti all olevate sõnade hulgast välja lünkadesse (1–10) sobivad sõnad ja kirjutage lünka valitud vormi ees olev täht (A, B, C, D).

Näidis on tähistatud 0-ga.

INTERNETIST VÕIB JÄÄDA SÕLTUVUSSE

Rohkem kui pooled Eesti internetikasutajad on internetist vähemal või suuremal määral sõltuvuses. Nad (0)....**B**.... *online*-testis, et elu ilma internetita tundub neile tühi ja rõõmutu.

Samale järeldusele on jõudnud ka Urmas Roos, kes tõlkis eesti keelde doktor Kimberly Youngi internetisõltuvuse testi ning riputas selle internetileheküljele. Praeguseks on ligi 30 küsimusega (1) ..... vastanud umbes 1300 arvutikasutajat. Paljud tunnistavad, et interneti (2) ..... kannatab nende uneaeg ning tegemata jäävad kodused tööd. Suur tõenäosus jääda internetis anonüümseks on peibutav ja annab uudeid võimalusi suhtluseks ning enese väljaelamiseks.

Samas toonitab Roos kahte asja. Esiteks on testile vastanud (3) ..... hulk tema arvates liiga väike, et teha põhjanevaid järeldusi. Teiseks tuleb (4) ..... tõelist internetisõltuvust ning interneti kasutamist töö pärast. Nii et inimest, kes veedab võrgus 12 tundi (5) ....., ei saa alati veel sõltlaseks pidada.

“Kui inimene on töö juures kaheksa tundi internetis ja koju minnes teeb seal veel kolm tundi (6) ..... asju, siis see ei ole sõltuvus,” on Roos veendunud.

“See jututubades käimine hakkab pihta hilja õhtul ja kestab mõnikord varaste hommikutundideni,” räägib Tiigrihüppe Sihtasutuse juhataja Enel Mägi. Tema märkas internetisõltuvust oma 14-aastaselt tütrele, kui mõni aasta tagasi koju püsiühenduse muretses.

IT-spetsialist Peeter Marvet tunnistab, et tema ümbritseb end küll igal võimalikul hetkel internetiga, (7) ..... teeb seda vajadusest oma elu hõlpsamaks muuta.

Selles on aga nii Marvet kui ka Mägi ühel meelel, et kõige suuremas sõltuvusse sattumise ohus on lapsed. Samas loodavad mõlemad, et mida (8) ..... laps saab, seda kriitilisemalt hakkab ta suhtuma ümbritsevasse ning seda väiksemaks jääb internetisõltuvus.

Kuni kriitikameel areneb ja esimene internetivaimustus taandub, soovib Mägi lastevanematel uurida, mida nende järglased võrgus teevad, ja mõelda selle üle kuidas internetis viibimist reguleerida. “Kuna hakkasin hommikuti (9) ..... oma tütre magamata silmi, loobusin kodusest internetiühendusest,” räägib Enel Mägi. “Kui internet hakkab segama normaalset elu ja koolitööd, siis peab selle kasutamist kindlasti piirama.” Koolitööde (10) ..... pole aga Mägi hinnangul sugugi vaja nii palju interneti kasutada, et sellest sõltuvusse võiks jääda.

Henrik Roonemaa tekst (lühendatult ajalehest Postimees)

0	A	tunnistanud	B	tunnistavad	C	tunnistaksid	D	ei tunnista
1	A	testiga	B	testi	C	test	D	testile
2	A	tõttu	B	eest	C	järgi	D	poolt
3	A	inimesi	B	inimeste	C	inimesed	D	inimestest
4	A	eristada	B	eristab	C	eristades	D	eristama
5	A	päeval	B	päeva	C	päev	D	päevas
6	A	vajalikud	B	vajalikke	C	vajalikku	D	vajalik
7	A	vaid	B	kui	C	kuid	D	kuidas
8	A	vanemana	B	vanem	C	vanemale	D	vanemaks
9	A	märkasin	B	märgata	C	märkama	D	märganud
10	A	tegemist	B	tegemiseks	C	tegemisest	D	tegemisele

Teine ülesanne

Küsimused 11–20. Leidke lausele sobiv jätk (A–N) ja kirjutage selle ees olev täht vastavasse ruutu.

Kaks lausejätku jääb üle.

Näidis on tähistatud 0-ga.

MATKAONNIDES SAAB TASUTA ÖÖBIDA		
0	Mets, mis on inimesele pakkunud toitu, kütust ja kaitset,	P
11	Eesti on üks maailma metsarikkamaid riike –	
12	Metsades on matkajate jaoks rajatud üheksa matkaonni,	
13	Ühes tavalises onnis ootavad matkajat kirves ja ämber	
14	Matkajatele mõeldud onnid asuvad sügaval metsas,	
15	Metsaonne kasutavad need loodushuvilised,	
16	Kõikide seda tüüpi öömajade kirjutamata reegel on,	
17	Iga rändur, kes on matkaonni kasutanud,	
18	Enamik onne on püsinud aastaid heas korras,	
19	Kuna metsaonnid on matkajate seas populaarsed,	
20	Matkaonne kasutatakse põhiliselt muidugi suvel,	

Lausejätkud:

P	meelitab oma salapäraga ligi ka matkajaid.
A	onnist pidid kõik matkajad lahkuma üksinda.
B	metsaga on kaetud ligi pool meie maismaast.
C	aga on selliseidki matkajaid, kes neis pakasega ööbivad.
D	seetõttu pääseb nende juurde ainult jalgsi või jalgrattaga.
E	ning lihtsad söögivalmistamis- ja magamisvõimalused.
F	siis ehitatakse sel aastal neid veel kolm tükki juurde.
H	et matkaja võib seal ööbida kuni kaks ööd järjest.
I	peab endast maha jätma koristatud toa ja sületäie puid.
K	kus saab pärast rännakut puhata ja ka tasuta ööbida.
L	mõne varustust on aga tulnud aeg-ajalt täiendada.
M	kes soovivad metsas olla kauem kui üks päev.
N	need matkajad tulevad igal aastal uuesti.